

Medisinsk etikk i USA

Mangfoldet i etiske problemstillinger og tenkesett stimulerer til etisk refleksjon

Rådet for legeetikk foran Albert Einstein College of Medicine. Fra v. Ellen Økland Blinkenberg, Karsten Hytten, Trond Markestad, Gunnar Skipenes og Anne Mathilde Hanstad. Foto privat

I forbindelse med 50-årsjubileet for Rådet for legeetikk fikk rådet penger til en studietur fra Legeforeningen. Rådet valgte å reise til New York hvor vi i to hektiske dager møtte kolleger som jobber med medisinsk etikk ved Albert Einstein College of Medicine (AECM) og New York University School of Medicine. Blant mange temaer diskuterte vi særlig etiske utfordringer knyttet til globale helse spørsmål, assistert befruktning, organonasjon, utdanning i profesjonsetikk, legers reservasjonsadgang og klinisk etikkarbeid.

Mangefasettert

Vi lærte fremfor alt hvor mangefasettert USA er idet holdninger og regelverk varierer mellom personer og mellom stater fra de mest liberale og pragmatiske til de mest restriktive. Blant annet er legeassistert selvmord akseptert i noen stater samtidig som leger ikke kan eller føler at de har rett til å sette grenser for formålsløs livsforlengende behandling.

Et annet eksempel er at assistert befruktning omtrent ikke er lovregulert og at det er

økende aksept for genetisk «familieregulering», det vil si at en familie ved *in vitro* fertilisering kan velge annet kjønn på barnet når de allerede har ett eller flere barn av ett kjønn, samtidig som det er nesten umulig å få abort i enkelte stater. Et slikt mangfold utfordrer og stimulerer etisk tenkesett! Sykehusenes avhengighet av å få inntekter og hvordan det påvirker beslutningsprosesser, er også et forhold som utfordrer etisk refleksjon.

Modelløring

Det var særlig to saker som vi kanskje kan ta lærdom av: I legetutdanningen ved AECM var alle studentene knyttet til tutorgrupper gjennom hele studiet. De møttes månedlig, og da skulle studentene presentere problemstillinger de hadde opplevd som studenter eller i legerollen i forhold til pasienter, kolleger og andre siden sist de møttes. Diskusjonene i disse gruppene ble opplevd som et viktig ledd i utviklingen av profesjonsrollen. Modelløring ble fremhevet som viktig når det gjaldt å utvikle legers toleranse for sårbarhet, usikkerhet og det imperfekte. Et sted ble studentene utfordret på å lage sin egen «oath of professionalism» og revidere den gjennom studiet.

Konsultasjonsteam

Ved Center for Bioethics ved Montifiore Medical Center i Bronx, som er det største undervisningssykehuset knyttet til AECM, fikk vi innblikk i hvordan de arbeidet med etiske utfordringer i den kliniske hverdagen. Et «bioethics consultation team» av fire personer, tre leger med ulike spesialiteter og en

sykepleier, foretok individuelle konsultasjoner med pasienter og pårørende og hadde samtaler med behandlingspersonalet etter henvisning fra leger på avdelingen. Konsultasjonene ble vanligvis utført av ett av medlemmene, men teamet diskuterte ofte problemstillingene i felleskap. Problemstillingene var mye av de samme som kliniske etikkomiteer i Norge utfordres på, for eksempel spørsmål om livsforlengende behandling, behandlingsnekt og konflikt mellom ulike aktører.

En representant fra teamet foretok formelle konsultasjoner på samme måten som andre profesjoner og dokumenterte disse i pasientjournalen. De opplevde at dette ble verdsatt som en god måte å løse vanskelige etiske så vel som juridiske, spørsmål på. Det viste seg også ved at antall konsultasjoner hadde økt til ca. 250 per år i løpet av få år på det sykehuset vi besøkte. De pekte på at klinisk etikkarbeid ble utført på forskjellige måter ved forskjellige sykehus i USA og at det ikke var formelle krav til utdanning eller kompetanse for å arbeide med dette. Imidlertid er det etablert faglige nettverk, og det er prosesser i gang for å etablere faglige standarder. Kanskje er denne modellen noe å prøve ut også i Norge som et supplement til kliniske etikkomiteer?

Trond Markestad

trond.markestad@helse-bergen.no
Leder, Rådet for legeetikk

Karsten Hytten

karsten@hytten.no
Nestleder, Rådet for legeetikk

Fra 1. september trådte det nyalgte Rådet for legeetikk i kraft. Tre av medlemmene fortsetter, mens Trond Markestad og Anne Mathilde Hanstad har gått ut av styret. Ny medlemmer er Svein Aarseth, Oslo som er valgt til rådets nye leder, og Siri Brelin, Østfold.